

Sveriges allmänna organist- och kantorsförenings 50-årsjubileum.

Det gångna halvsekle har verkligen inneburit åtskilligt på det kyrkomusikaliska området i vårt land. Få perioder ha väl visat en så sjudande utveckling. Det var därför mer än vanligt motiverat, att Sveriges allmänna organist- och kantorsförening begick sitt 50-årsjubileum under särskilt högtidliga former i Stockholm 26—28 oktober. Dessutom är det verkligen i vår på ljuspunkter så pass fattiga tid upplyftande med litet pompa!

Redan vid inledningsgudstjänsten i Storkyrkan på fredagen märktes detta. Man hade förvärvat Ärkebiskopen som predikant, och David Wikander bidrog med en nykomponerad »Missa brevis in festis solemnibus» för kör a cappella. Ärkebiskopen talade om de mångahanda nådegåvorna med utgångspunkt från 1 Kor. 12:4f. Han pekade särskilt på det förhållandet, att i vår sekulariserade tid många människor i musik i allmänhet helt enkelt har ett religionssurrogat, och att musica sacra här har den stora och viktiga uppgiften att visa vägen till de kristna livskällorna samt att kyrkomusiken har en förkunnande förmåga som ofta når vidare och in i andra sammanhang än det predikade Ordet. Wikanders Missa brevis är helt byggd på de gammalkyrkliga melodierna — icke såsom temata utan såsom byggnadsmaterial, om man så får säga. Melodien liksom sugts igenom hela satsens alla stämmor som ett ständigt flöde, utan hämmande moderna taktstreck, med den självklarhet som är all äkta konstns märke.

På middagen var det orgelkonsert i Oscar. Då Alf Linder var sjuk, utförde i stället Ingemar Gabrielsson ett program med gammalt och modernt i lagom blandning. Bachs underbara Preludium och fuga i h-moll inledde. Om det berodde på nervositet inför det säregot kvalificerade auditoriet av kyrkomusiker eller på något annat, man hade nog önskat större både klanglig och rytmisk balans, särskilt i Preludiet. Övertonrikedomen, den klassiska orgeltypens styrka, blev nästan pinande. Men det tog sig. Två koralförspel av alla orgelmästares mästars klingade vackert, likaså Adagio ur Sonat nr III av Paul Hindemith. Däremot måste jag

tillstå, att Micheelsens Orgelkonsert a-moll, inte kunde ge ifrån sig mycket åt mig, men det kanske beror på en lekmands alltför gammalmodiga öron!

Högtidssammankomsten hölls på kvällen i K. Musikaliska Akademiens stora sal. Det var symboliskt att den inleddes med Bachs motett »Singet dem Herrn ein neues Lied». Det övermåttan härliga, geniala verket klingade underbart med Musikhögskolans friska kör som tonande förklädnad. I sitt hälsningstal berörde ordföranden David Ahlén de femtio årens betydelse, andligt, musikaliskt och ekonomiskt för kyrkomusikerna. Han vände sig med ett särskilt tack till statsrådet Nils Quensel som jämte Ärkebiskopen och Biskoparna Aulén och Björkquist var närvarande, för hans insatser när det gällde kantorsfrågans lösning. Professor Carl-Allan Moberg höll ett fascinerande föredrag med grammofonillustrationer om »Motetten genom tiderna», där vi fingo följa utvecklingen från den primitiva kvint- och sextparallellismen fram över Palestrina till 1600-talets inbrytande monodi. Hälsningar framburos av grannländernas representanter, resp. nationalsånger sjöngos, det blev kallelse av hedersledamöter, där man i synnerhet glädde sig åt att Biskopen av Strängnäs fick ett sådant offentligt erkännande, och högtiden slöt med sv. ps. 600:6—7.

Lördagen inleddes med Morgonbön i Adolf Fredrik. Folke Brundin visade här ånyo, vilken ambitiös och duktig körledare han är. Rosenbergs storstilade men mycket svåra kör: »Herre, jag vill tacka dig bland folken» fick ett utmärkt utförande, och sedan kom kören ned och satte sig i korbänkarna för att leda menighetens sjungna morgonbön enligt handboken och mässboken del II.

St Jacob var på middagen mera välbesatt än väl någonsin förr vid lördagsorgelsmusiken. Men så var den också i sanning värt att lyssna på. Waldemar Ahlén spelade på sin härliga orgel — för vilken härlig syntes av franskt och barockt är inte den orgelklangen! — Buxtehude Toccata i F, Bach Fantasia och fuga g-moll, Hugo Melin Partita över »Jag vet på vem jag tror» och Reger Passacaglia d-moll. Med den klarhet i spelet som jag vid sidan av hans övriga nådegåvor som orgelspelare ändå tror är den största genomfördes detta förnämliga program. Hur klingade inte Bachs monumentala skapelse! Man gick därifrån lögd och förnyad i själen.

Högtidskonserten i Engelbrekt på lördagskvällen hade samlat en fulltalig församling. Det var bara svensk kyrkomusik. Ro-

man kom först till tals, ren och frisk som alltid, i 100:de psalmen. Så följde moderniteter, Wikander, Gottfrid Berg, Thyrestam och Söderholm. Utan att förringa de andra tror jag att Thyrestams »Gläd dig, du Kristi brud» fick min kärlek jämte Söderholms »Ande som utgår av Fadern», den förra sjungen av Adolf Fredrik under Brundin den senare av Hedvig Eleonora under tonsättaren själv. Den krönande avslutningen blev Otto Olssons Te Deum med stor orkester och orgel. Min lille tioårige pojke frös av förtjusning när trumpeterna smattrade till Herrens ära, och det gjorde jag med, i »Miserere» kom den där obeskrivliga förtätade stämningen av en i toner bedjande Kyrka.

Ja, det var ett minnesvärt jubileum. Sveriges allmänna organist- och kantorsförening är att lyckönska — och måtte välsignelse följa dess strävanden att fortsätta förverkligandet av den syn på kyrkomusikerns gärning som här på ett sådant fint och förnämligt sätt fick komma fram.

L. Lindhagen.

L. I. Wahlman som kyrkobyggare.

När Lars Israel Wahlman fyllde 75 år för sju år sedan, fick man ett osökt tillfälle att erinra sig hans verksamhet som arkitekt, framför allt som kyrkobyggare, och vad denna verksamhet betytt. Eftersom han utan gensägelse varit vårt lands flitigaste och skickligaste kyrkoarkitekt i senare tid, är det anledning påminna om denna insats helst som det nu föreligger en utomordentligt vacker och innehållsrik bok, som skildrar hans verksamhet. Efter en inledande presentation av arkitekt Bengt Romare följer en vidlyftig illustrationsavdelning, som ger en utomordentligt levande bild av konstnären samtidigt som urvalet av bilder på pricken ger det karakteristiska av arkitekturmonumenten och detaljerna.

Här undantar vi i skildringen Wahlmans verksamhet som hus-

Verk av L. I. Wahlman. Skisser, ritningar och fotografier med en inledande essay av Bengt Romare utg. av Svenska Arkitekters Riksförbund under red. av Sven Ivar Lind, Bengt Romare och Nils Sterner. Sthlm AB Tidskr. Byggmästaren 1950.